The Journal of Academic Social Science Studies

International Journal of Social Science
Doi number:http://dx.doi.org/10.9761/JASSS7330
Number: 62 , p. 205-212, Winter I 2017
Yayın Süreci / Publication Process
Yayın Geliş Tarihi / Article Arrival Date - Yayınlanma Tarihi / The Published Date
09.10.2017 **15.12.2017**

SANAT ÇALIŞMALARI VE ÖĞRENME İLİŞKİSİ ÜZERİNE

ON ARTISTIC STUDY AND LEARNING RELATIONSHIP

Yrd. Doç. Dr. Melahat Çevik
ORCID ID: *orcid.org/0000-0001-9195-8123*
Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Sahne Sanatları Bölümü

Öz

Eğitim yaşam boyu devam eder. Ancak örgün öğrenme içinde ki eğitimin daha verimli ve kaliteli olması; bitmek bilmeyen araştırmaları içerir. Genellikle de araştırmalar istatiksel verilerden hareketle yapılır, revize yoluna gidilir. Birey hayatın içinde eğitimini alır ancak okul formatında bir takım iletişim sorunlarıyla karşılaşabilir. Bu bakımdan yeni ve yaşayan çözümlemeler gereklidir. Bu çözümlerin uygulanabilirliği ise çözümün; yaşamla bağını ortaya koyar. Yaşamayan çözüm sonuç vermez. Sanat özellikle yaşamı bir yönüyle taklit ettiği için en uygun öğrenme çözümlerinden biridir de. Sanatsal olanı eğitim ve öğrenme sürecinde nasıl ve nasıl kullanmak gerektiği birey özellikleri ve eğitimin amacında yatar. Bu veriler ışığında kültürel yapıda düşünülerek sanatı nasıl kullanmamız üzerine araştırmalar yapılmakta ama yetersiz kalmaktadır. Sanat eğitiminden ziyade sanatı öğrenme aracı olarak nasıl her birey için kullanılması gerektiği üzerine çalışmalar yapılmalıdır. Bu bakımdan elde edilen verilerin kitlesel değil, bireysel gereklikleri üzerine çalışmalar gerekir. Bu tarz çalışmaların nüfus dinamiği göz önüne alındığında uygulanabilirliği sorunsaldır. Ancak belki özel eğitimde, ya da gerekliliği zorunlu olan özel sınıflarda uygulanabilirliği vardır. Sanatın iyileştirici yanı test edilmiş bir gerçekliktir. Özellikle bedensel yeterliliği olan bireylerin icra etmesi kolaydır. Ancak Bedensel engelli bireyler için uygulamada fiziksel tedaviler yanında çözümler üretip, bu yolla iyileşmelerinde bir alternatif olarak sunulabilir. Fiziksel tedavilerin bireyin iç dünyasına girmesi sanatsal olanla da kolaylaştırılabilir.

Anahtar Kelimeler: Eğitim, Sanat Çalışmaları, Öğrenme İlişkisi

Abstract

Education continues throughout life. However, the training in formal learning is more efficient and of high quality; It contains endless research. Generally, research is conducted on the basis of statistical data. The individual is educated in his / her life, but may encounter some communication problems in school format. In this respect new and living solutions are necessary. The feasibility of these solutions is the solution; puts the bond with life. The non-living solution does not work. Art is one of the most appropriate

learning solutions, especially since it imitates life in a way. How and how to use the artistic in the education and learning process depends on the individual characteristics and the purpose of education. In the light of this data, we are investigating how to use art in the cultural structure but it is insufficient. It is necessary to study how art education should be used for each individual as a learning tool of art. They need to study the individual needs of the data obtained from this care, not the mass. Applicability is problematic given the population dynamics of such studies. But maybe it is applicable in special education, or in special classes that are compulsory. The healing aspect of art is a tested reality. It is especially easy for individuals with bodily competence to perform. However, in the case of physically handicapped individuals, physical therapies in practice can produce solutions as well as they can be offered as an alternative in their recovery. The introduction of physical therapies into the inner world of the individual can also be facilitated by the artistic.

Keywords: Education, Art Works, Learning Relationship

Eğitim yaşam boyu devam eder ancak öğretim okullarda ve sınıf ortamında gerçekleştiği için öğrencilerin bireysel özelliklerin açığa çıkarılması güçleşir. Yaptırım ile süren dersler meraklandırma durumunu ketler. Herkesin öğrenme düzeyi farklıdır. Bunun üzerine araştırma yapan çağımızın önemli isimlerin başında Carl Gustav Jung gelir.

"Jung"a göre her birey farklı kişiliğe, geçmiş yaşantılara, sosyal, kültürel, ekonomik altyapıya, ilgi, istek, beğeni ve becerilere sahiptir ve bireylerin tüm bu özellikleriyle birlikte değişik öğrenme stillerini öğrenme ortamına getirmeleri de kaçınılmazdır. Bireyler arası bu farklılığın temel nedeni psikolojik tiplerden, yani insanların farklı kişilik yapılarından kaynaklanmaktadır." (Bulat, 2015)

Kişisel eğitimin kurumsal alanda verilmesinin zor olduğu kabul edilmelidir. Sınıf öğretmeninin ve Pdr. Öğretmeninin çalışmaları yetersiz kalmaktadır. Öğrenme süreçleri için herkese aynı yaptırımların uygulanması oldukça yanlıştır, buna rağmen bugünün şartlarında dünya genelinde toplu eğitim verilir. Böyle bir durumda sınıf ortamındaki düzeni sağlamak, öğretme kaygısının önüne geçer. Toplumsal yapıyı kurmada ve öğrenmede kaynaştırıcı unsurların başında sanatsal aktiviteler gelir. Pedagojik açıdan da önemlidir. Sanatsal yetisi olan bireyin böyle bir öğretim ortamında, kendisini yorucu verimsiz bir koşuşturmaca da bulur. Bu bakımdan öğrenme sürecine sanat katmak; süreci, zevkli hale getirmek ve meraklandırmak diye özetleyebiliriz.

"Merakın verimli olması için, bilgi edinilmesi yönünde belli bir teknikle ilişkili olması gerekir… Başlangıçta merak bulunduğuna göre uygun zihinsel eğitimde sağlanırsa bu şeyler kendiliğinden gelişir... Bu nedenle yeni düşüncelere açıklık, eğitimin geliştirmek isteyeceği niteliklerden biri olmalıdır." (Russell, 2001: 87)

Sanatla öğretme; bir bakıma öğrenciye öğreticinin farklı bir yolla ulaşması da denilebilir. Belki bu yolla öğrenmede bireysel çalışmalara daha fazla imza atılacaktır. Günümüzde; tiyatro, dans, resim, müzik, heykel, fotoğraf ve seramik vb. sanatsal alanlar, uygulama ve kuramsalda müfredatın bir parçası olmuş ancak yetersiz olduğu kabul edilmiştir. Sanatı öğretmek farklı bir gereklilik, sanatı eğitimde öğrenme aracı olarak kullanmak farklı bir gerekliliktir. Sanatı öğrenme süreçlerinde ne ölçüde kullanıyoruz. Bunun yanında aklımıza sanat öğretilebilir mi sorusu gelebilir. Ancak herkeste bir parça da olsa bulunan yeteneğin geliştirilmesi ile neticelenebilir. Kimilerinde bu yeti zanaata dönüşür ve özellikle meslek edindirme kurslarının liselerden önce uygun zamanın belirlenmesi ön plana gelecektir. Çocuk ya da ergen bireyin atölye ortamına uyum sağlayıp sağlamayacağı bu dönemde test edilmelidir.

Kırsal kesimlere gidildikçe özellikle sanatsal derslerin program da olsa bile; uygulamada özellikle sayısal derslerin ağırlıklı olduğunu görmekteyiz. Sanatsal etkinin öğ-

renme süreçlerinde önemsenmediği ya da geçiştirildiği gözlemlenmiştir. Özellikle devlet okullarında bu sorun daha da yaygındır. Hem maddi yoksunluklar hem de zaman yetersizliği bu durumu pekiştirir. Kültürel yapıdaki tutum diğer belirleyici ve genelde engelleyici önemli tutumdur. Bu tutumla başlanmışsa öğrenime; öğrencinin düş dünyası yok sayılır, zorlamaya bağlı olarak öğrenme seviyesi düşer. Bu aslında bireysel eğitimde sanat duyarlılığının ne kadar önemli olduğunun kanıtıdır. Hayal etmek ve onu elindeki materyalle yaşama yansıtmak durağan ve kendini tekrarlayan durumu yok eder.

"Eğitim içgüdülerin işlenmesinden oluşur, baskı altına alınmasından değil. İnsan içgüdüleri çok müphemdir ve çok değişik yollarla doyurulabilir. Doyum bulabilmeleri için içgüdülerin çoğu bir beceri gerektirir. Kriket ve beysbol aynı içgüdüye doyum sağlar, ancak bir çocuk hangisini öğrendiyse onu oynayacaktır. Bu nedenle kişilikle ilişkisi yönünden öğretimin sırrı, insana içgüdülerini yararlı biçimde kullanma yolunu açacak becerilerin verilmesidir." (Russell, 2001: 87)

Ayrıca eğitimin ve öğrenmenin okul dışında devam etmesi, özel zamanların nasıl kullanılacağı, bilinçli bir tutum gerektirir. Okuldışında sanatsal faaliyetlere katılım müthiş bir çözümdür. Ayrıca sanatsal faaliyetlere katılan bireylerin öğrenme sürecinde katılmayanlara göre daha hızlı öğrendiği yapılan araştırmalar neticesinde bilinmektedir.

Sanat işi; ruhun derinliklerine inerken bedeni aracı kılmaktır. Yani eğitimin izleyeceği yoldur da. Öğrencinin yapıcılığını artırma ve daha da önemlisi açığa çıkarmak için etkendir, kültürel bir alandır. "Eğitim de kültürel bir alan kabul edilmiştir. Yine, bir antropolojik bakış açısı, eğitim sadece örgün eğitim değil aynı zamanda bilgi, beceri ve iletişimin iletilmesi için resmi ve gayri resmi prosedürlerin bir kuşaktan diğerine, bir grubun değerleri doğrultusunda aktarımıdır." (Troike, 1984)

Bu tanımdan yola çıkacak olursak; eğitim ve sanat birbirini tamamlayan unsurlardır. Öyleyse amaçları da aynıdır. Evrensel eğitim; çocukların ve onlar gibi bedensel faaliyette ve algıda güçlük çeken bireylerimizin; gerektiği ölçüde hareket ve düşünsel becerilerini geliştirmek üzerine kuruludur. Bu nedenle her türlü imkân ve iyileştirici şartların güncellendirilmesi gerekir. Sanatsal etki bu anlamda eğitici olduğu kadar iyileştiricidir de. Yorucu yaşam koşullarından uzaklaşmak için sanatsal bir faaliyette bulunmak en kolay yoldur. Etrafımızdaki doğada bulunan her şey usta icracıda sanatsal malzemedir, bireyler içinde sanatsal yapıta dönüşmese de yeni ve yaratıcı denemelerin anahtarıdır. Öğretmenler bu bulguda destek olabilmelidir.

İnsan sanatsal olana nasıl yaklaştırılır ve bu süreçler nasıl geliştirilir? "Çocuk ve ergenin izlenim algılama gözlem araştırma bellek, çağrışım, imgelem, biliş (Cognition), buluş, bilgi, düşünme, savurma, değerlendirme gibi, duyu ve duyumlardan başlayarak tüm duygusal ve düşünsel süreçlerini çalıştırarak, görsel ve gözel (optik) alanda, ya da müzik, dans drama/tiyatro, yazm gibi alanlar da düşünüldüğünde maddeyle, sesle, bedenle, sözlerle yapıcı-kurmaca iletişim ilişkilerine girmesi, yeni düzenlemeler, biçimlendirmelerle birtakım formlara ulaşması süreçlerinden oluşur." (San, 2000: 85)

Oysa doğadaki malzemelerin hangi forma ulaşacağı, hangi sanatsal malzemeye dönüşeceği ya da oyuna dâhil olacağı uçsuz bucaksız fikirler barındırır. Bu bakış açısıyla kimi zaman anatomik zorluk çeken kişiler için sanatsal yapıcılık çözüm olmalıdır. Sanatsal yapıcılık zihinsel ve bedensel faaliyetlerde iyileştiricidir.

"Yapıcılıktan söz ederken yalnızca maddeden bir şeyler yapmayı düşünmüyorum. Oyunda rol almak ve koro halinde şarkı söylemek gibi uğraşlar, ortak çalışmayı ve maddi olmayan türde bir yapıcılığı gerektirir. Bunlar birçok çocuğun ve gencin hoşuna gi-

der. Böyle uğraşlar desteklenmelidir (ancak zorlanmamalıdır)." (Russell, 2001: 97)

Bu verilerin herkese eşit mesafede olmadığı kabul edilmelidir. Her eğitim süreci bölgesel gerçekliklere göre şekillenir ve standartları aşmak başarıyı getirir. Ülkemizde eğitim üzerine çalışmalar yaygınlaştırılmakla birlikte yetersiz olduğu yazık ki vurgulanır. Bedensel engelli bireylerin de eğitimde yer alması ve bununla ilgili farkındalık yaratmak ayrıca önemlidir. Bunun en iyi yolu toplumsal yapı içerisinde bu bireyleri aktif hale getirmek yaşama dâhil etmektir. Gizil güçlerinin açığa çıkarılması normal yöntemlerden daha zor olacaktır. Öncelikle kendisini anlatabilecek şartları sunmak gerekir. Bedensel ve ruhsal engelli kişilerin eğitim ve öğrenme süreçlerinde ki zorluklar uygulanan yöntemler açısından yenilikleri zorunlu kılmaktadır. Yeni yönelimlerin çoğunda el becerilerini ve zekâsını güçlendiren sanatsal eylemler ve oyunlar vardır. Bu temel sanat eğitimlerinde ki öğelerdir.

"Temel sanat eğitimi süreçlerindeki başlıca öğeler olan gözlem, araştırma, bulma, uygulama, deneme, denetleme ve sonuçlandırma, bilimsel araştırmaların süreçleriyle hemen hemen aynı olmaları bakımından, çocuk ve genci çağımızın bilim v teknolojik dünyasına da hazırlar. Bu arada çocuk ve gence özel kişisel yeteneklerini geliştirme olanağı verilmiş olur." (San, 2000: 85)

Bu yolla elde edilecek veriler yaşamsal olana nakledilir. Eğitimin toplumun her kesimine eşit ölçüde ulaşması gerekir. Yolları olmayan köy okullarına ulaşmak, bedensel yeterliliği olmayan kişileri eğitmek önemlidir. Bu bireyler gerek oturmamış şehircilik gerekse toplumsal benimsememe durumu karşısında, yorucu yıldırıcı süreçlerden geçmektedir. Çaba ve yetkinliğimiz, hızla artan nüfus karşısında sınırları daralan engelli bireylerin sanatsal faaliyetlere ilgisini ve becerisini artırmaktır.

Bu noktada gerek bilim adamı gerekse sanat adamlarının ortak çalışma alanları devreye girer. Sanatsal faaliyetlerin bedensel ve ruhsal yapıda oluşturacak iyileştirmeleri sonucunda engeller ortadan kaldırılabilir. Ayrıca bütün bireyler üzerinde, sanat icra etmenin denenmiş kabul edilmiş tıbbi bir gerçekliği vardır. Herkesin sanat icra etmesi mümkün müdür? Herkeste yaratıcı öz var mıdır?

"Eskiden ilahi doğaüstü fizik ötesi bir güç sayılan yaratıcılık insanlara özgü bir yeti ve yetenek olduğu her insanda az ya da çok bu yetinin bulunduğu bu konuda yapılan araştırmalarla giderek kesinleşmiştir. " (San, 2008: 17)

Öyleyse sonuç ne olursa olsun eğer özgün bir şey ortaya çıkmışsa yaratıcı ruhun varlığını kabul edilmelidir. Bireyin ya da eserin; sanatçı kriterlerini taşımasına gerek yoktur. Önemli olan bir şeyler için yol almaktır.

Bu anlamda drama çalışmaları önemlidir. Amatör bir sahneye çıkmak öğrenme için iyi bir süreçtir. Öğrenmeyi pekiştirici öğe olarak drama çalışmaları hemen hemen artık her okulda uygulanmaktadır. Tiyatro sahnesi ise bütün sanatları bünyesinde barındıran en güzel öğrenme mekânıdır. Bu nedenle diğer sanat dallarının işbirliğinde gelişir. Estetik eğilimleri artırır. Yaşamı yaşamla anlatır. Oyunun türüne göre davranış ve bilgi edindirir. Bu bilgileri kimliklerinde kullanırlar.

İlkel insan kendini jest ve mimiklerle anlattığı için ilkel çağlardan beri rol yapmak hayatımızda vardır. Çocuklar oyunlarıyla bunu yansıtırlar. Çocukların oyuna açık eğilimlerinin, eğitimde oyunu kullanmaya yatkınlıklarının kanıtıdır.

"Çocuklar kimlikleri kuşanıp bırakmayı yetişkinlerden daha kolay becerirler. "Dükkâncılık", "trencilik", "otobüsçülük" ya da "uzay adamı" oynarlar ve bu süreçte her etkinliğe uygun kimlikleri öğrenirler. Sanat ve gözlem çocuk oyunlarını büyümenin önemli bir parçası yapmakta birleşir. Otobüs biletçisinin patırtısını gözlerler: Kasapla postacı arasındaki konuşma ve üslup ayrıntılarını, çukur kazmanın düzensiz davranışını ya da bir trenin kalkışı için gerekli ciddi işaretleşmeleri gözlerler. (Baynes, 2002: 189)

Analitik ve eleştirisel yaklaşmayı, tavır jest ve mimikleri doğru kullanmayı, paylaşmayı öğretir. Hem sözlü hem yazılı iletişimi iyileştirir. Böyle bir sanat dalının öğrenme süreçlerine ülkemiz gerçeklerine bakıldığında dahil olmaması üzücüdür. Külfetli bir sanat dalıdır. Zaman mekân ve maddi gereklilikleri çoktur. Okullarda tiyatro sahnesinin olmaması bu durumu daha da zorlaştırır. Teknoloji günün getirisidir, oysaki tv odaları aşağı yukarı hemen her okulda vardır, öğrenmeye etkisi büyüktür. Ama Tiyatro insanı insana yaklaştırır. Belki de günümüzde en büyük sorun empati kuramayan bireylerdir. Tiyatro empati kurmayı öğretir. Günümüzde yaratıcı drama dersleriyle bu açık kapatılmaya çalışılmaktadır. Bu nedenle özellikle eğitimcilerin tiyatro seyretmeyi öğrencilerine aşılaması gerekir.

"Hangi türde olursa olsun, tiyatro çalışması, tüm sanat eğitimiyle bütünleşecek bir fırsat sunar. Tiyatro, diğer sanatsal araçlarını, özellikle müzik, dans ve mimariyi kapsayabilir. İyi sahnelenmiş bir çocuk oyunuyla tanışma, bu sanatları öğrenmek için bir motivasyon anlamına gelebilir. Yaklaşım, tiyatro unsurlarının tümünün nasıl bir araya getirildiğini görmeye, ya da ürünün görsel ve sesli öğelerini ayırmaya yönelik olabilir. Müziğin renk, form ya da vücut hareketleriyle aynı şeyi söyleyebileceğini fark edebilen çocuk, pekâlâ, diğer sanatlardan, kendi sanatsal duyarlık biçimini bulabileceği şeyleri çıkaracak ve öğrenecektir. Sanatsal eğitimin amacı da bu olduğundan, diğer araçlar arasında müzik ve sanat çocuğun tiyatro ile tanışmasına rehberlik etmeye yarayacaktır." (Goldberg, 2008: 18)

Böyle işlevli bir sanat türünün sıklıkla eğitimde kullanılması gerekir. Ayrıca oyunlaştırmanın özellikle çocukların gelişimdeki, büyük etkisi de kabul edilmiştir. Eğitimde oyunu kullanma; konuyu anlatma yanında, haz alma dürtüsü sanatsal olanla ortak paydasıdır. Oyunlaştırma süreci doğaçlama gerçekleşiyorsa en yakınındaki madde hayal gücüyle her şeye dönüşebilir. Öncellikle çocuklar; günlük hayatlarında taklit yeteneklerinin farkına varırlar. Kimisi anne kimisi baba rolüyle örnek aldığı davranışları taklit ederler. Yetkin kişiler tarafından özellikle sınıf öğretmenlerine yaratıcı drama dersleri verilmektedir. Toplumsal yapının en önemli özelliği birlik kavramı; böyle bir çalışmayla geliştirilebilir. Birey ve toplum ilişkilerini sağlamlaştırıcı ve sorgulayıcı yanı önemlidir.

"Birey olarak düşüncelerimizin duygularımızın bedenimizin farkında olmamız be bunlar arasındaki ilişkileri kurmamız, başkalarıyla kurduğumuz ilişkilerin niteliğini doğrudan etkiler. Kendi özelliklerinin farkında olan birey başkalarına da o gözle bakar ve onları tanımaya başlar. İletişim ve etkileşim süreci farkında olunan bu özellikleri paylaşmaya ve onları artırmaya dayanır. Yaratıcı drama da bu paylaşımlar için değişik ipuçları bulmak oldukça kolaydır. " (Üstündağ, 2002: 95)

Bedensel ve düşünsel becerilerin topyekûn devreye girdiği seramik sanatı ayrıca önemlidir. Seramik sanatının insanın özünde yer aldığı bu nedenle öğrenme süreçlerine dahil olması gerektiği bilinmelidir. Seramiğin ve heykelin ham maddesinin toprak, su ve ateş olduğunu bilmekteyiz. Sanayi devriminden sonra insan, topraktan bağı koparılsa da, kent içinde oluşturulan yapay park ve bahçeler özlem gidermek, stres atmak içindir. Buna rağmen insanlığın toprakla ve suyla; dolaylı olmayan organik bir bağı vardır. Bu nedenle hammaddesi toprak ve su olan bir sanat dalının bütün kültürlerin kutsal saydığı kökten geldiği ve toplumları iyileştirici yanı bilinmelidir. Eğitimde oyun ilişkisine en yakın maddelerden birinin çamur olduğu bilinmelidir. Çünkü geçmişi insanın özüne dayanır.

"Tam anlamıyla gelişmiş bundan ötürü de sağlıklı insan üretici olandır. Dünyayla büyük ölçüde ilgilenen ona yanıt veren insandır. Böyle biri zengin insandır" (Fromm, 2001: 79)

Özümüzde bu zengin sanatı taşımamıza rağmen teknolojinin yok etmekte olduğu aşikardır. Oysaki seramik sanatı insanın doğasında vardır. Teknoloji insanı köklerinden uzaklaştırırken sanatsal uğraşıların yaşamın bir parçası olmasını da engeller olmuştur.

"Son yüz yıl içinde uygulamalı bilimlerin gösterdiği gelişmeden bu yana, insanın maddi gelişmesi hızlı olmuştur; fakat o, topraktaki köklerinden tehlikeli bir biçimde uzaklaşmıştır. Ağaç uzadıkça kökleri daha derinlere gitmelidir. Ancak, çağdaş insanın doğayla ilişkisi çok azalmıştır ve bu yüzden o tehlikeli bir biçimde dengesizleşmiştir, esecek herhangi bir fırtınanın kurbanı durumuna gelmiştir." (Fordham, 2001: 155)

Buna rağmen, sokağa bırakılan çocuk bilgisayar oyunlarıyla kirlenmemişse çamurdan tabaklar yapıp arkadaşına bir şeyler ikram edecektir. Bu kaynaştırmada seramik çamuru her şeye dönüşmeye hazır malzemedir. Yinelenen ritmik davranışlar bu tarz el becerileri üzerinde etkilidir. Her ne kadar yaratma ritüelinde ateş ve dans tanrısal olana gönderme yapsa da, oyun hamuru ve dönüşen seramik çamuru gibi geleneksel ve pratiklikle el becerilerini artırarak yaşamsal kaliteyi sağlamada önemli rol oynar. Bunun yanında seramik yapımı, reflekslerin güçlenmesini, pratik zekâyı ve çözüm üretme yetkinliğini tetiklemektedir. Fiziksel ve ruhsal itkilerimizin seramik yapım sürecinde topyekûn devreye girer. Seramik yapım aşamaları insanoğlunun hiçte yabancı olmadığı bir oyunun aşamaları gibidir. Oyun çocuklar ve ergin bireyler için mutluluk verici olduğu kadar geliştiricidir de.

Çocuklarda ilk oyun malzemesi çamurdur. Kent kültüründe bile çamura bulanmaktan hoşlanmayan çocuk neredeyse yoktur. Çamur araştırma ve uygulama ve üretmek için içinde kimyasal bulunmayan en ideal malzemedir. Özellikle İlkokul ve öğrenme süreçlerinin tümünde yapıcı etkisi uygulamada kullanılabilir.

Oyunda rol oynayan bir başka etken daha vardır ki; oda çocuğun oyun sayesinde bir eylemsizlik içinde bulunmasıdır. Oyun oynayan çocuk az çok kendi güçleriyle yalnız kalır, başarılarını diğer çocuklarla ilişkilerini koruyarak gerçekleştirir(…) Oyun çocuğun ruhsal gelişimine ayrılmaz biçimde bağlıdır. (Adler, 2001: 109)

"Tarih öncesi araştırmalarının başlangıcından beri keramik, bir kültürün belirlenmesinde hep en önemli yardımcılardan biri olmuştur. Hemen hemen her toplumun kendine özgü biçimleri ve bezeme teknikleri vardır." (Pischel, 1981: 16)

İnsanın özünde olan bu sanat dalının öğrenmede ne kadar etkili olacağı düşünmeye gerek yoktur. Ancak bedensel faaliyetlerde yapıcı etkisi bilinmelidir. İşte bu yüzden geçmişten geleceğe insanlığı anlatan belgeleyen bir sanat dalıdır da. Öyle ki toprak; kimi zaman inanç sistemlerini kimi zaman içinden bir tas su içtiğimiz bir aracı, kimi zaman ruhumuzu yansıtan tasarımsal bir objeyi anlatır. Yani ölümü ve ölümsüzlüğü bu sanatsal malzemede görmek mümkündür. Çocukların elleriyle şekillendirdiği hamur öğretmen ve profesyonel kişiler tarafından pişirilir Köylerde bu ilgi farklıdır. Çocuklar çamurdan toprak kaplar yapar ve hemen hemen her evde olan tandırlarda anneleri yardımıyla pişirim gerçekleştirirler. Özelikle Anadolu köylerinde kadınlar toplanıp killi toprak buldukları mekânlarda toplu çıkarım yaparlar ve elleriyle uzun süre yoğurdukları çamuru bir tür gömülü fırın olan tandırlara dönüştürürler. Bu durum ilkel özde de mitolojik etkilerle ortaya konmuştur. Kendi ekseninde dönen tornanın dünyanın eksenine dâhil olması da bu özde başlar, zamanın ötesine geçer. Evreni bünyesinde barındıran seramik sanatı insanı yaşamsal şartlara hazırlamakta ve yeniyi araştırmaktadır

Yine günlük hayatımızda sıkça karşılaştığımız; çizim ve boyama denemeleri çocukların bir yaşından itibaren en fazla ilgi duyduğu, eğlenceli eğilimlerdir. Arıca beyin ve kaslardaki gelişmeyi sağlayan önemli davranışlar içerir. Özelliklede konuşmaya henüz başlamamış çocuklar için, aslında anlatım

biçimidir de. Gördüğünü algılayıp kâğıda aktarma yaş grubu ilerledikçe netleşir. Çocuklar okumayı değil resim yapmayı tercih eder. Bu yönüyle öğrenme sürecinde çizim ya da resim kullanımı özellikle ilkokul sıralarında başlar. Görsel malzemenin öğreticiliği daha yüksektir. Yazarak anlatma, çizerek anlatmayla pekiştirilmelidir.

Ünlü araştırmacı Sezer Tansuğ bunu şöyle açıklar. "Çocuklar için yayınlanan dergilerde çizgi-resim şeritlerinin önemi kanımca çok daha büyüktür ve bunların çocuklarda genel okuma isteğini uyaran rolleri vardır. Benim çocukluğumda yayınlanan bir dergide Lük Lük adını taşıyan bir çizgi-resim şeridi vardı ve bu resimlerin söz ve anlatım yazılarını bana okumaları için evdekilere yalvarır ya-karırdım. Bazen okurlar, bazen de üşenip okumazlardı. Bu yüzden ilkokula başlayan çocuklar arasında çok çabuk okumayı sökme rekoru kıranlardan biri ben olmuşumdur." (Tansuğ, 1982, :95)

Müzik öğrenme sürecine dahil edilmelidir. Müziğe ilgi çocuklarda anne karnında başlar. Kimi araştırmalara göre annenin dinlediği müziğe göre çocuğun müzik zevkleri gelişir. Bir yaş ve üstü çocuklar duydukları müzikte tempo tutmayı içgüdüsel başarırlar. Kimi zaman bu durum beş altı aylıkken gözlemlenmektedir. Ritim tutmak el çırpmak her bebeğin içgüdüsel davranışıdır.

Müzik eğitim için kullanılacaksa nasıl bir uygulama ve model gerektiği sorunsaldır. Ancak özellikle ilkokul ve öncesi tekerlemeler ve şarkılar öğretici olarak kullanılmaktadır. Çocukların konuşmadan önce müziği algılaması içgüdüsel davranış yanında, bilişsel düzeyine daha hızlı etki etiğinin kanıtıdır da. İleriki yaşlarda; bir grup öğrenci üzerinde yapılan araştırmalarda müzikle ders çalışan başarılı öğrencilerin olduğu bilinmektedir. Günümüzde müziğin işitme düzeylerini zorlamayacak ölçüde fonda verilmesi; duyarlılık isteyen çalışma alanlarında kullanılmaktadır.

"Bazı etkinliklerin ve yaşam tarzı seçimlerinin genel beyin sağlığını geliştiren nörolojik faydaları olabilir ve zamanla zihni geliştirmeye yardımcı olabilir. Bunlardan biri müzik eğitimidir. Araştırmalar, öğrenmede bir müzik aleti çalmayı çocuklar ve yetişkinler için faydalı olduğunu ve beyin yaralanma hastalıklarında faydalı olabileceğini gösteriyor(…)Westminster Üniversitesi'nden nöropsikolog Catherine Loveday, "Müzik muhtemelen eşsiz bir şeydir" diye açıklıyor. "Duygusal bağlantımız nedeniyle beyni çok güçlü bir şekilde uyarıyor".Bir müzik aletinin çalınması, görme, işitme ve dokunma duyularının yanı sıra ince hareketlerden gelen bilgileri entegre etmeyi içeren zengin ve karmaşık bir tecrübedir ve bunu öğrenmek, beyinde uzun süren değişikliklere neden olabilir." (www.theguardian.com)

"Bebekler şarkıları, ritimleri ve müziği severler ve çocuklar ve yetişkinler gibi müzikal ortamdan büyük fayda sağlarlar. Bununla birlikte bilim adamları, müziğin bebeklerin zihinlerinde sahip olduğu etkinin birinin hayal edebileceğinden çok daha önemli olduğunu bulmuşlardır. Son yıllardaki araştırmalar, müziklerin bebeklerin ve çocukların fiziksel, duygusal ve entelektüel gelişimlerini etkilediğini ve bilişsel ve duyusal gelişimini güçlendirdiğini göstermiştir." (www.tinylove.com)

Sanatsal faaliyetlere katılan bireyler bunu yaşama yansımakta; diğer bireylere oranla daha toplumsal davrandıkları gözlemlenmektedir. Sanat eğitimi bireyler arası iletişimi kuvvetlendirerek sosyal gruplar arasındaki uçurumu yok eder, daha insancıl bir duruşun oturmasına yardım eder. Zihinsel faaliyetleri artırır, eleştirisel düşünmeyi pekiştirir çalışma isteğini ve motivasyonu artırır. Bir sanat icra etmenin ya da denemenin; eğitimi geliştirici, yaşamı iyileştirici etkisi vardır.

KAYNAKÇA

Adler, A. (2001) İnsanı Tanıma Sanatı, Say Yayınları, İstanbul

Baynes, K. (2002) Toplumda Sanat, Çev: Yusuf

Atılgan, Yapı Kredi Yay, İstanbul

Fromm, E. (2001) Yeni Bir İnsan Yeni Bir Toplum, Çev: Nejla Arat, Say. Yay. İstanbul

Fordham, F. (2001) Jung Psikolojisinin Hatları, Çev: Aslan Yalçıner, Say Yay., İstanbul

Goldberg, M. (2008) Tiyatro ve Çocuk, Çev: Funda Özşener, Mitos Boyut Yay. İstanbul

Gina, P. (1981) Sanat Tarihi Ansiklopedisi I, Görsel Yayınlar İstanbul

Russell, B. (2001), Eğitim Üzerine, Çev: Nail Bezel, Say Yayınları, İstanbul

San, İ. (2000) Sanat Eğitimi Kuramları, Ütopya Eğitim Dizisi, İstanbul

San, İ. (2008) Sanat Ve Eğitim, Ütopya Yayınları, Ankara

Saville Troike Muriel (1984), The Journal of Aesthetic Education, Cilt 18, No. 2, (Özel Sayı) Summer, Navajo Art and Education, University of Illinois Press, Champaign

Tansuğ, S. (1982) İnsan Ve Sanat, Altın Kitaplar Yayınevi, İstanbul

Üstündağ, T. (2002) Yaratıcı Drama Öğretmeninin Günlüğü, Ankara

https://www.theguardian.com/education/2016/oct/24/want-to-train-your-brain-forget-apps-learn-a-musical-instrument 28/09/17 saat 11:25

http://www.tinylove.com/en/articles/the-importance-of-music 27.09.17 Saat:19.55

https://www.slideshare.net/MustafaPolat/jung-psikolojik-tipler-kuram-temelinde-renme-kuram. 20.10.17